

POSTANOWIENIE

Dnia 3 czerwca 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Jolanta Frańczak (spr.)
Sędziowie:	SSA Monika Kowalska SSA Jadwiga Radzikowska
Protokolant:	st.sekr.sądowy Ewa Dubis

po rozpoznaniu w dniu 3 czerwca 2014 r. na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa ***K. M.***

przeciwko ***J. M.***

o zadośćuczynienie, odszkodowanie i rentę inwalidzką

na skutek zażalenia powoda K. M.

na postanowienie Sądu Okręgowego w Krakowie Wydziału VII Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 28 marca 2014 r. sygn. akt VII P 45/13

p o s t a n a w i a :

o d d a l i ć zażalenie.

Sygn. Akt. III APz 11/14

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy – Wydział VII Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w K. postanowieniem z dnia 28 marca 2014 r. uchylił postanowienie tego Sądu z dnia 23 kwietnia 2013 r. w zakresie uwzględniającym wnioski powoda o zabezpieczenie roszczenia (pkt. I) oraz umorzył postępowanie w zakresie wniosku powoda o uzupełnienie postanowienia z dnia 23 kwietnia 2013 r. (pkt. II). W motywach uzasadnienia postanowienia Sąd Okręgowy wskazał, iż pismem z dnia 27 stycznia 2014 r. pozwany J. M. wniósł o uchylenie postanowienia tego Sądu z dnia 23 kwietnia 2013 r. na podstawie, którego został on zobowiązany do wypłacania powodowi K. M. kwoty 1000 zł miesięcznie poczynając od dnia 24 kwietnia 2013 r. na przyszłość, albowiem, zdaniem pozwanego, obecnie nastąpiły istotne zmiany w stanie faktycznym istniejącym w dniu wydania postanowienia. Pozwany zarzucił, że żona powoda pracuje zawodowo, sprawuje funkcję ławnika sądowego i otrzymuje z tego tytułu diety a powód otrzymał jednorazowe odszkodowanie z tytułu wypadku przy pracy w kwocie 40.832 zł w związku ze stwierdzonym 58% uszczerbkiem na zdrowiu. Ponadto Sąd Okręgowy ustalił, iż powód otrzymuje obecnie przyznaną mu na dwa lata rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy w kwocie 664,60

zł netto, ponieważ nie może pracować w wyuczonym zawodzie murarza – tynkarza. Pozostaje w stałym leczeniu w Poradni Neurologicznej, ale nie korzysta z żadnych zabiegów rehabilitacyjnych. Powód nie podjął innego zatrudnienia z powodu braku ofert pracy i nie próbował przekwalifikować się. Wraz z żoną ma na utrzymaniu dwoje dzieci.

W ocenie Sądu Okręgowego mając na uwadze powyższe okoliczności wniosek pozwanego o uchylenie postanowienia z dnia 23 kwietnia 2013 r. zasługiwał na uwzględnienie. Sąd Okręgowy w pierwszej kolejności podniósł, że stosownie do treści 742 § 1 k.p.c. obowiązany może w każdym czasie żądać uchylenia lub zmiany prawomocnego postanowienia, którym udzielono zabezpieczenia, gdy odpadnie lub zmieni się przyczyna zabezpieczenia. Wniosek o uchylenie lub zmianę prawomocnego postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia jest szczególnym środkiem prawnym przysługującym obowiązanemu w sytuacji, gdy orzeczone zabezpieczenie stało się nieadekwatne do stanu faktycznego, który uległ zmianie po udzieleniu zabezpieczenia. Podstawą takiego wniosku może być odpadnięcie lub zmiana podstawy zabezpieczenia. Sąd Okręgowy podkreślił, że sytuacja materialna powoda jest diametralnie inna od tej z chwili orzeczenia zabezpieczenia roszczenia. Przede wszystkim otrzymuje on czasową rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy w wysokości 664,60 zł a więc nie pozostaje bez żadnych środków do życia. Ponadto powód w chwili wydania kwestionowanego orzeczenia był całkowicie niezdolny do pracy, a obecnie niezdolność do pracy jest częściowa. Ma on zatem możliwość uzyskania wynagrodzenia w wysokości co najmniej minimalnego wynagrodzenia za pracę wynoszącego aktualnie kwotę 1680 zł (netto 1237 zł). Suma tych kwot (renty plus wynagrodzenia), odpowiada mniej więcej kwocie wynagrodzenia jaką (według twierdzeń powoda), otrzymywał w chwili wypadku, a obecnie nie ponosi on żadnych dodatkowych stałych kosztów związanych z leczeniem. Żona powoda pracuje zawodowo oraz pełni funkcje ławnika uzyskując niewielki, ale stały miesięczny dochód. Sąd Okręgowy zaakcentował, że jest ona osobą w sile wieku, zdolną do pracy, nie mającą obecnie pod opieką małych dzieci, dlatego budzi niezrozumienie, iż podjęła zatrudnienie jedynie na 1/8 etatu. Nie bez znaczenia pozostaje również, że powód wraz z żoną opłaca czesne w wysokości 445 zł za niestacjonarne studia syna, który jest osobą bezrobotną. Taki koszt stanowi bezsprzecznie istotne, aczkolwiek niekonieczne obciążenie dla budżetu domowego rodziny powoda. Zdaniem Sądu Okręgowego nic nie stoi na przeszkodzie, aby dorosły syn, pozostający na utrzymaniu i we wspólnym gospodarstwie domowym wraz z rodzicami podjął zatrudnienie. Także niewątpliwie trudna sytuacja na rynku pracy nie może stanowić uzasadnienia dla braku aktywności w kierunku jej poszukiwania. W ocenie Sądu Okręgowego powód powinien był poczynić starania w celu aktywizacji zawodowej poprzez próbę przekwalifikowania się czy podjęcia starań w celu ustalenia stopnia niepełnosprawności, co ułatwiłoby mu podjęcie zatrudnienia np. w zakładzie pracy chronionej. Otrzymał także od organu rentowego odszkodowanie z tytułu wypadku przy pracy, które niewątpliwie czasowo poprawiło jego sytuację materialną. Mając na uwadze powyższą argumentację Sąd Okręgowy na podstawie art. 742 § 1 k.p.c. uchylił postanowienie w zakresie uwzględniającym wniosek o zabezpieczenie roszczenia oraz wobec cofnięcia wniosku powoda o uzupełnienie postanowienia z dnia 23 kwietnia 2013 r. umorzył postępowanie w tym zakresie na podstawie art. 355 k.p.c.

Zażalenie na postanowienie w części uchylającej postanowienie o zabezpieczeniu roszczenia (co do punktu I) wywiódł powód zarzucając zaskarżonemu postanowieniu błędną interpretację i pominięcie art. 753 k.p.c. w związku z art. 753¹ § 1 pkt 1 k.p.c. poprzez przyjęcie błędnych przesłanek do braku udzielenia zabezpieczenia w niniejszej sprawie, błędną interpretację art. 742 § 1 k.p.c. w związku z art. 444 § 2 k.c. a także błędne ustalenie stanu faktycznego będącego podstawą wydanego postanowienia w zakresie możliwości zarobkowych powoda oraz jego rodziny. W oparciu o tak sformułowane zarzuty powód domagał się uchylenia zaskarżonego postanowienia. W uzasadnieniu zażalenia powód w pierwszej kolejności wskazał, iż stosownie do treści art. 753 k.p.c. w związku z art. 753¹ § 1 pkt 1 k.p.c. podstawą do zabezpieczenia roszczenia jest uprawdopodobnienie istnienia roszczenia i dlatego nadal istnieją wszelkie przesłanki uzasadniające utrzymanie orzeczonego zabezpieczenia, co pośrednio wynika z postanowienia Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 8 lipca 2013 r. Ponadto powód skonstatował, że obecnie jego sytuacja zmieniła się o tyle, iż otrzymuje rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy, która od 1 marca 2014 r. stanowi kwotę 674,76 zł netto. Niemniej jednak nie może wykonywać szeregu prac domowych, które obciążają jego żonę a rozważania Sądu Okręgowego dotyczące możliwości jego zatrudnienia są czysto teoretyczne. Powód podkreślił, iż ma doświadczenie i umiejętności wyłącznie do wykonywania pracy murarza – tynkarza i trudno jest mu wyobrazić sobie, aby mógł wykonywać inne prace. Dodatkowo zaakcentował, że sytuacja zarobkowa żony nie zmieniła się od dnia jego wypadku przy pracy

zarówno, jeśli chodzi o wymiar zatrudnienia, jak i wysokości otrzymywanych diet z racji pełnienia funkcji ławnika a na rozprawie wyjaśnił, że czesne za studia syna pokrywa jego babcia macierzysta. Sąd Okręgowy nie wziął także pod uwagę, iż bezpośrednio po wypadku pozostawał w zasadzie bez środków do życia, miał zwiększone wydatki związane ze skutkami wypadku przy pracy i tym samym błędne jest twierdzenie zawarte w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia, że wypłata jednorazowego odszkodowania poprawiła jego sytuację majątkową.

Pozwany w odpowiedzi na zażalenie wniósł o oddalenie zażalenia oraz zasądzenie na jego rzecz od powoda kosztów postępowania zażaleniowego według norm przepisanych, motywując swoje stanowisko tym, iż Sąd pierwszej instancji prawidłowo przyjął, że zdezaktualizowały się przesłanki z art. 444 § 2 k.c. polegające na braku możliwości osiągnięcia przez powoda dochodów. Skoro powód będąc uznany za osobę częściowo niezdolną do pracy nie poczynił starań, aby poprawić swoją sytuację majątkową, to konsekwencji jego bezczynności nie można przerzucać na pozwanego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

W rozpoznawanej sprawie w pierwszej kolejności należy zauważyć, iż stosownie do treści art. 742 § 1 k.p.c. obowiązany może w każdym czasie żądać uchylecia lub zmiany prawomocnego postanowienia, którym udzielono zabezpieczenia, gdy odpadnie lub zmieni się przyczyna zabezpieczenia. Wniosek o uchylenie lub zmianę prawomocnego postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia jest szczególnym środkiem prawnym przysługującym obowiązanemu w sytuacji, gdy orzeczone zabezpieczenie stało się nieadekwatne do stanu faktycznego, który uległ zmianie. W związku z powyższym zasadność żądania dłużnika uchylecia lub zmiany prawomocnego orzeczenia tymczasowego, opartego na twierdzeniu, że odpadła lub zmieniła się przyczyna zabezpieczenia, uwarunkowana jest wykazaniem zmian jakie nastąpiły w stanie faktycznym sprawy stanowiącym podstawę wydania zarządzenia tymczasowego (tak: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 sierpnia 1989 r., II CZ 135/89, LEX nr 8982) i obowiązkiem Sądu Okręgowego orzekającego w przedmiocie wniosku pozwanego o uchylenie prawomocnego postanowienia o zabezpieczeniu roszczenia było zbadanie czy w stanie faktycznym sprawy stanowiącym podstawę wydania postanowienia z dnia 23 kwietnia 2013 r. nastąpiły zmiany uzasadniające uchylenie powyższego orzeczenia.

W ocenie Sądu Apelacyjnego zmianą jaka nastąpiła w stanie faktycznym sprawy stanowiącym podstawę wydania przez Sąd Okręgowy w kwietniu 2013 r. zarządzenia tymczasowego jest zmiana od listopada 2013 r. stopnia niezdolności do pracy z całkowitego na częściowy, która nie uniemożliwia obecnie powodowi podjęcia innego zatrudnienia. Taką okolicznością nie jest natomiast, co prawidłowo podnosi powód w uzasadnieniu zażalenia - kwota wypłaconego z tytułu wypadku przy pracy jednorazowego odszkodowania i niezasadne jest stanowisko Sądu Okręgowego, że powód powinien przeznaczyć otrzymane odszkodowanie na bieżące potrzeby a pracę w pełnym wymiarze czasu pracy powinna podjąć żona i pełnoletni syn powoda. Ustawodawca nie wymaga, aby osoba, która domaga się stosownej renty na podstawie art. 444 § 2 k.c. pozostawała w niedostatku a jedynie uprawdopodobnienia roszczenia, które wiąże się z brakiem możliwości uzyskiwania w przyszłości dochodów, jakie poszkodowany mógłby uzyskać, gdyby nie doznał uszkodzenia ciała będącego wynikiem zaistniałego wypadku. Ubocznie godzi się zauważyć, iż okoliczności związane z zatrudnieniem żony powoda w niepełnym wymiarze czasu pracy i otrzymywaniem diet związanych z pełnioną funkcją ławnika znane były Sądowi Okręgowemu podczas wydawania postanowienia o zabezpieczeniu powództwa, zaś art. 742 k.p.c. nie umożliwia ponownej oceny przesłanek istniejących w chwili wydania orzeczenia o zabezpieczeniu. Przepis ten dopuszcza możliwość wydania nowego postanowienia tylko na skutek zmian okoliczności sprawy i w zakresie, w jakim uległy zmianie okoliczności faktyczne.

Dlatego też istotne dla rozstrzygnięcia wniosku pozwanego o uchylenie prawomocnego postanowienia o zabezpieczeniu roszczenia było rozważanie czy pobierana od listopada 2013 r. przez powoda renta z tytułu częściowej niezdolności do pracy powoduje, iż odpadła przyczyna uprawdopodobniająca wysokość dochodzonego pozwem roszczenia. W myśl ukształtowanego orzecznictwa przyjmuje się, że renta z art. 444 § 2 k.c. przysługująca poszkodowanemu, który zachował częściowo zdolność do pracy, powinna odpowiadać różnicy między zarobkami, jakie mógłby osiągnąć, gdyby nie uległ wypadkowi, a wynagrodzeniem, jakie w konkretnych warunkach jest w stanie uzyskać przy wykorzystaniu swojej uszczuplonej zdolności do pracy (tak wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 21 maja 2009 r., V CSK 432/08, LEX nr 619673; z dnia 12 lutego 2009 r., I PK 170/08, LEX nr 724998; z dnia 4 czerwca

2003 r., II UK 296/02, LEX nr 390073). Ta różnica odzwierciedla bowiem szkodę, jaką ponosi poszkodowany i którą ma zrekomensować przewidziana w tym przepisie renta (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 lipca 2008 r., I PK 12/08, LEX nr 497689). Natomiast renta nie może wyrównywać utraty zarobków spowodowanej innymi przyczynami niż uszkodzenie ciała lub rozstrój zdrowia, w szczególności brak możliwości zarobkowych spowodowany sytuacją na rynku pracy nie jest normalnym następstwem działania zobowiązanego i renta nie powinna wyrównywać zarobków utraconych z powodu niemożności znalezienia odpowiedniej pracy (wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 4 czerwca 2003 r., II UK 296/02, LEX nr 390073; z dnia 25 września 2001 r., II UKN 534/00, OSNP 2003 nr 11, poz. 274).

Godzi się w tym miejscu zauważyć, że w dacie wydawania przez Sąd Okręgowy w Krakowie postanowienia zabezpieczającego roszczenie poprzez zobowiązanie pozwanego do wypłacania powodowi kwoty 1000 zł miesięcznie powód nie miał żadnych dochodów a następnie została mu przyznana do 31 października 2013 r. renta z tytułu całkowitej niezdolności do pracy z tytułu wypadku przy pracy w kwocie 851,62 zł. Okoliczność tą wziął pod uwagę Sąd Apelacyjny w Krakowie postanowieniem z dnia 8 lipca 2013 r. (III Pz 15/13) podnosząc, iż skoro powód przed wypadkiem przy pracy uzyskiwał wynagrodzenie nie niższe niż 1317 zł oraz premie i dodatki, to kwota 1000 zł spełnia wszystkie wymogi przewidziane w art. 730¹ § 3 k.p.c., ponieważ z jednej strony zapewnia należytą ochronę prawną powodowi a z drugiej strony, nie obciąża pozwanego ponad potrzebę. Od dnia 1 listopada 2013 r. powodowi została przyznana renta z tytułu częściowej niezdolności do pracy i to jest ta okoliczność, która powoduje, iż doszło do zmiany w stanie faktycznym sprawy stanowiącym podstawę wydania w dniu 23 kwietnia 2013 r. zarządzenia tymczasowego.

Jak wynika z rozważań dokonanych powyżej, prawidłowo na tym etapie postępowania przyjął założenie Sąd Okręgowy, iż powód ma zatem możliwość uzyskania wynagrodzenia w wysokości co najmniej minimalnego wynagrodzenia za pracę wynoszącego kwotę 1680 zł (netto 1237 zł), a suma tych kwot (renty plus wynagrodzenia), odpowiada mniej więcej kwocie wynagrodzenia jaką (według twierdzeń powoda), otrzymywał w chwili wypadku, a obecnie nie ponosi on żadnych dodatkowych stałych kosztów związanych z leczeniem. Nie ma racji powód zarzucając, iż utrata zdolności do wykonywania pracy zgodnie z poziomem posiadanych kwalifikacji zawodowych automatycznie powoduje, że nie ma możliwości uzyskania dodatkowych dochodów, albowiem uzyskanie nowych kwalifikacji jest kosztowne i wątpliwym staje się czy dostałby lekarską zdolność do pracy w innym zawodzie. Okoliczności te mogą być wykazywane przez powoda już w czasie toczącego się postępowania dowodowego, albowiem o braku możliwości podjęcia dodatkowego zatrudnienia nie świadczy samo orzeczenie o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, które przedłożył on do akt sprawy w czasie postępowania zażaleniowego. W myśl ukształtowanego orzecznictwa w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych orzeczenie o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności nie jest równoznaczne z niezdolnością do pracy. Orzekanie o niezdolności do pracy i niepełnosprawności należy do różnych organów, dokonywane jest na podstawie odmiennych przepisów i stanowi niezbędną przesłankę do ustalenia prawa do innych świadczeń lub uprawnień. Sytuacja taka oznacza, że nie każda osoba niepełnosprawna w rozumieniu art. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721 z późn. zm.) będzie jednocześnie osobą niezdolną do pracy w rozumieniu art. 12 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (wyroki Sądu: z dnia 28 stycznia 2004 r. II UK 222/03 OSNAP z 2004 r. nr 19, poz. 340; z dnia 11 lutego 2005 r. I UK 177/04, OSNAP 2005 r. nr 18, poz. 290; z dnia 28 września 2011 r. I UK 96/11, LEX nr 1102261).

Z powyższych względów Sąd Apelacyjny na zasadzie art. 385 k.p.c. w związku z art. 397 § 2 k.p.c. oddalił zażalenie.

Sąd Apelacyjny nie orzekał o kosztach postępowania zażaleniowego, ponieważ stosownie do treści art. 108 § 1 k.p.c. sąd orzeka o kosztach w każdym orzeczeniu kończącym sprawę w instancji. Takim orzeczeniem nie jest postanowienie o uchyleniu bądź zmianie postanowienia o zabezpieczeniu roszczenia, albowiem art. 745 k.p.c. wprost stanowi, że o kosztach postępowania zabezpieczającego sąd rozstrzyga w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie.